

SORE VEGA SANDÍN

“Hoxe son aquí desta maneira”.

Brote Persoal: “o persoal é político”.

Nacín hai 57 anos en Barakaldo, Bizkaia. Asignade muller ao nacer e asignade heterosexual por defecto. Durante os meus primeiros 18 anos, medrei nunha familia obreira migrante procedente da Castela profunda. Teño un irmán un ano maior que eu e unha irmá un ano menor, o que me posiciona familiarmente nun centro incómodo. Creo que é desde ese lugar apertado que empezo a buscar liñas de fuga, ata o día de hoxe que sigo niso. O primeiro desprazamento importante que recordo se sitúa na miña viaxe iniciática de Astrabudua -un barrio obreiro das aforas de Bilbo- a Barcelona. Alí embárcome no movemento feminista radical novo. Foron os meus primeiros contactos con grupos de lesbianas e gais. Foron anos de facer comunidade, de reflexionar e cuestionar o sistema patriarcal e a heteronormatividade, tamén desde a festa reivindicativa. Matricúlome en Psicoloxía na Universidade Autónoma de Barcelona onde contacto cun incipiente grupo feminista da universidade. Coñezo, nese contexto, á que será a miña directora de tese doutoral 30 anos despois, Margot Pujal.

A miña mentalidade aberta á non normatividade levoume no 2007 a vivir o movemento posporno en Barcelona -manifestación artística, política que busca reformular a pornografía, a sexualidade e o sistema normativo- nun momento onde Paul Preciado

tiña a súa sede de operacións na cidade condal. Neste período tomo contacto co movemento queer e o meu cerebro expándese.

Na miña procura por unir activismo e profesión, achégome a Enfemme, un lugar refuxio para persoas travestis que exploran as súas feminidades. Poño en marcha os encontros grupais para compartir as vivencias das socias do emblemático club social barcelonés. Durante esta época achégome ao activismo trans e participo nos cabarets trans que se fan cada ano co obxectivo de promocionar a cultura trans en Barcelona.

Sigo profundando na unión entre activismo e profesión e poñemos en marcha, xunto coa miña compañeira de profesión Diana Zapata, os grupos terapéuticos para persoas trans no Casal Lambda - asociación polos dereitos das persoas LGTBI-. Unha das accións que considero fundamentais para a transformación social é a de crear alianzas cos diferentes movementos activistas da cidade e, en especial, aqueles que traballan pola saúde das persoas do colectivo. De aí, a miña participación activa na Plataforma Transforma a saúde e o impulso, en paralelo, do que sería o servizo de atención psicolóxica para persoas trans en Trànsit -servizo público catalán de promoción da saúde trans-.

Brote profesional: “o psicolóxico é político”.

Quero situar este brote nos inicios do traballo da tese doutoral. Inscríbense nun momento histórico transcendental para as persoas trans que vivían en Cataluña. Estou a referirme a novembro de 2017, momento no que se aproba un novo modelo público despatoloxizador de atención á saúde das persoas trans. As presións dun colectivo trans organizado baixo “A Plataforma Transforma a Salut” -espazo de loita e reivindicación trans por un modelo de saúde pública despatoloxizador- fai posible un cambio de mirada cara á saúde trans nesa comunidade. Un activismo trans concienciado e disposto a pelexar pola súa autodeterminación e autonomía no que á súa saúde se refire. A loita pretende acabar cun modelo biomédico que mira a diversidade baixo códigos e síntomas sacados do DSM. Esta situación vívese en paralelo a un ano marcado tamén por fortes tensións políticas: os movementos sociais e independentistas toman as rúas de Barcelona ao berro de “as rúas serán sempre nosas”. Sen entrar en detalle neste momento de reclamo político, quero destacar aquí a importancia dun escenario que convida á mobilización, a tomar a palabra en primeira persoa, a transformar estruturas ben asentadas nun Aparato Estado Binario; unha contorna que “ve posibles as utopías”, como a que expuña o activismo trans nese momento: nada menos que un cambio de paradigma na saúde. Unha utopía que, grazas a

pensar que era posible, converteuse en realidade.

Nese momento, o meu activismo e actividade profesional como psicoterapeuta centrábase en demostrar que a psicoterapia podía ser transpositiva e unha ferramenta afirmativa clave nos procesos de transición das persoas que o precisaban.

Levo máis de vinte anos acompañando procesos de cambio psicolóxico. Podería asegurar, con sólida convicción proveniente dunha evidencia baseada na práctica e nunha copiosa lectura crítica, que o espazo intersubxectivo terapéutico pode converterse nun encontro revolucionario con profundo calado social, non só persoal, que por suposto tamén o é. Con esta afirmación, busco poñer en evidencia que a práctica psicoterapéutica –polo tanto, inclúo a Psicoloxía– pode orientarse en múltiples direccións: desde concepcións máis hexemónicas –falariamos dunha Psicoloxía do poder cisheteronormativo– a unha Psicoloxía crítica queer, nada convencional. Esta última é o marco que utilizo para o meu propio facer terapéutico. Concibo a miña práctica profesional “como un dispositivo esencial de insurrección micropolítica” (Suely Rolnik, 2019, p. 97), é dicir, como un espazo de profunda transformación social. E isto

SCAN ME

é posible grazas a que ese encontro intersubxectivo íntimo, seguro e creativo entre dúas singularidades, pode xerar a potencia creadora da devandita transformación a través do traballo conxunto de reapropiación dos procesos persoais —que nunca son só persoais—. Pero, sobre todo, poñendo conciencia en que os nosos malestares son tamén de natureza micropolítica. Isto significa que imos entendelos e transitalos con perspectiva contextual, máis aló do puramente individual. Non podemos esquecer que as subxectividades son “a auténtica batalla e por tanto a batalla máis intensa e crucial é micropolítica” (Prezado en Rolnik, 2019b, p. 12), xa que en xeral gobernáenos a través da identidade e, moi en particular, poñendo baixo control a identidade de xénero. No sentido que apunta Suely Rolnik (2019b) en *Esferas da insurrección*, atreveríame a afirmar que “o psicolóxico é político”.

Foron as reflexións ao redor do meu rol como profesional as que impulsaron os primeiros pasos da miña tese doutoral, que se traduciron en obxectivos de investigación sobre os procesos subxectivos non binarios, a multiplicidade de resistencias ao mundo binario e o impacto na transformación social que estes movementos provocan.

Tiña o propósito de poñer en evidencia como as vivencias das persoas que resisten ao xénero binario,

a través das súas identidades de xénero mutadas e cuestionadas, xeran microimpactos cotiáns, minúsculas translocacións e mínimos desprazamentos que golpean a un sistema binario ben asentado, provocando liñas de fuga claramente visibles nas súas múltiples respostas violentas cara a todo aquilo que é diferente á norma.

A exploración das experiencias expandidas de xéneros requiriu a elaboración dunha proposta teórico-conceptual que atravesará a tese e que parte do traballo de *Rizoma* de Gilles Deleuze e Félix Guattari (2015). O concepto de *Gezoma* proposto, mostra a potencia de elevar o xénero aos principios rizomáticos para pensalo dunha maneira expandida, do mesmo xeito que ocorre coa súa aplicación ao corpo e á linguaxe.

Os primeiros pasos provocaron devires inesperados e o traballo de investigación adquiriu unha linguaxe propia. Fíxoseme imprescindible unha problematización de fondo a nivel metodolóxico, que desencadeou na proposta dun método que respondese e fora congruente co propósito da tese. Por iso é polo que propoño o método da *broteGrafía* que implica a engranaxe de brotes conectados entre si a través de armazóns bróticos, como desenvolvemento no proxecto de tese doutoral.

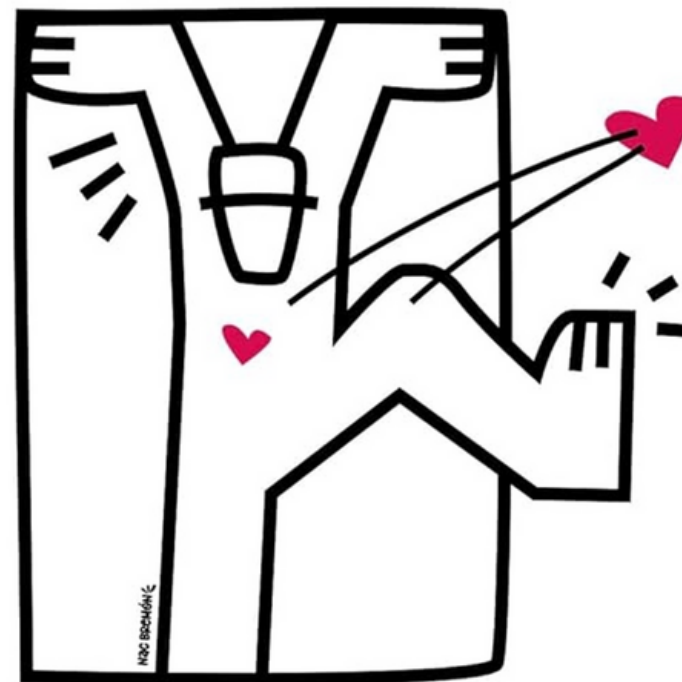
Na tese, xoguei a retorcer as palabras coma se con ese movemento tivese o poder de limpar a conciencia lectora de posibles binarios introxectados, coa ilusión de chegar ao corazón de quen toca estes brotes coa súa lectura, cun interese verdadeiro en transmitir o sufrimento compartido no traxecto, o amor desbordante das persoas que formaron parte do mesmo e as estratexias de resistencia que teñen o poder de estar a transformar o mundo.

Recentemente publiquei a tese en formato de libro electrónico co nome: Mundos non binarios. Rompendo os mandatos de xénero. Este sería outro dos moitos desprazamentos importantes na miña vida. Teño a convicción que non será o último.

Sore Vega Sandín. A Coruña, xaneiro de 2025.

Mundos no binarios

Rompiendo los mandatos de género

Sore Vega Sandín